

ภาษาวัฒนธรรมไทย

เพื่อการสื่อสารสำหรับครู

บทที่ 1: ความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับครู

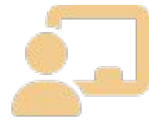
ผู้สอน: ผศ.ณภัทร เชาว์นวม

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

ความรู้เกี่ยวกับภาษา

ศึกษาความหมาย วจนภาษา
อวจนภาษา และความสำคัญ
ของภาษาในการสื่อสาร

การสื่อสารสำหรับครู

เรียนรู้ทักษะการรับสารและ
การส่งสารที่จำเป็นในการ
จัดการเรียนการสอนอย่างมี
ประสิทธิภาพ

วัฒนธรรมและภาษา

เข้าใจองค์ประกอบ ประเภท
ความสำคัญ และความ
สัมพันธ์ที่แยกกันไม่ออก
ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม

ความหมายของ "ภาษา"

"ภาษา" คือ เครื่องมือที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้สื่อความคิด ความรู้สึก
และทำความเข้าใจซึ่งกันและกันในสังคม

ประกอบด้วย 2 ประเภทหลัก ได้แก่

1. วจนภาษา (Verbal Language)
2. อวจนภาษา (Non-Verbal Language)

วจนภาษา (Verbal Language)

วจนภาษา คือ ภาษาที่ใช้ "เสียงพูด" หรือ "ตัวอักษร" ในการสื่อความหมาย ผ่านการตกลงร่วมกันของคนในสังคม

การใช้วจนภาษาสำหรับครู:

- ❖ **การพูด:** อธิบายความรู้ ชักถามนักเรียน อบรมสั่งสอน และให้คำแนะนำในชั้นเรียน
- ❖ **การเขียน:** เขียนกระดาน เขียนอธิบายในใบงาน หรือร่างคำบรรยายประกอบการสอน

* การใช้วจนภาษาที่ชัดเจนช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด

อวัจนภาษา 7 ประเภท

ประเภทที่ 1-4

- ❖ **เทศภาษา:** การใช้ระยะห่างหรือตำแหน่ง
- ❖ **กาลภาษา:** เวลาที่ใช้สื่อสาร สะท้อนอุปนิสัย
- ❖ **เนตรภาษา:** การใช้สายตาสื่ออารมณ์/ความรู้สึก
- ❖ **สัมผัสภาษา:** การสัมผัสเพื่อสื่อความเมตตาห่วงใย

ประเภทที่ 5-7

- ❖ **วัตถุภาษา:** การใช้วัตถุหรือเสื้อผ้าสื่อความหมาย
- ❖ **อาการภาษา:** ลีหน้าและกิริยาท่าทางที่แสดงออก
- ❖ **ปริภาษา:** น้ำเสียงและสภาพแวดล้อมขณะสื่อสาร

อวัจนภาษาสำหรับครู

ครูควรใช้อวัจนภาษาควบคู่กับวัจนภาษาเพื่อดึงดูดความสนใจและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี:

- ❖ **เนตรภาษา:** กวาดสายตาให้ทั่วห้องเพื่อแสดงความใส่ใจ หรือใช้สายตาควบคุมชั้นเรียน
- ❖ **อาการภาษา & ปริภาษา:** ยิ้มเพื่อเสริมแรงทางบวก ใช้น้ำเสียงกระชับเมื่อต้องการความรวดเร็ว หรือทอดเสียงให้นักเรียนได้คิด
- ❖ **สัมผัสภาษา:** การลูบศีรษะเบาๆ เพื่อปลอบประโลมและสื่อถึงความรักความเมตตา

ความสำคัญของภาษา

- **เป็นเครื่องมือสื่อสาร:** สื่อกลางในการบอกความคิด ความต้องการ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี
- **รักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรม:** ช่วยสืบทอดวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม จากรุ่นสู่รุ่น
- **บันทึกความรู้:** จดบันทึกเรื่องราวและการค้นพบเพื่อส่งต่อความรู้สู่อนาคต
- **แสดงรากฐานทางพฤติกรรม:** สะท้อนให้เห็นถึงการอบรมเลี้ยงดูและระดับการศึกษา
- **เป็นแกนแห่งความเจริญ:** ภาษาสะท้อนความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ

ทักษะการรับสารสำหรับครู

ก่อนที่ครูจะส่งสาร ครูควรเรียนรู้ที่จะเป็น **"ผู้รับสาร"** เพื่อประเมินและทำความเข้าใจผู้เรียน:

- ❖ **การดู:** ชมผลงาน สิ่งประดิษฐ์ หรือการแสดงออกของนักเรียนอย่างเปิดเผย
- ❖ **การสังเกต:** เฝ้าดูพฤติกรรมและการทำงานร่วมกันเพื่อให้ทราบทักษะที่แท้จริง
- ❖ **การอ่าน:** ตรวจสอบสมุดงาน ใบกิจกรรม เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจ
- ❖ **การฟัง:** ตั้งใจฟังคำตอบ คำถาม หรือแม้แต่ฟังเสียงพูดคุยเพื่อรับรู้ทัศนคติของนักเรียน

ทักษะการสื่อสารสำหรับครู

การพูด

อธิบายความรู้ ชักถาม ควรมี
ลำดับโครงเรื่องชัดเจน ใช้
น้ำเสียงเป็นธรรมชาติ และ
เว้นจังหวะความเร็วให้
เหมาะสมกับวัยผู้เรียน

การเขียน

การเขียนกระดานหรือใบงาน
ควรจัดพื้นที่ให้เป็นระเบียบ
ใช้คำกระชับ และเลือกใช้
ระดับภาษาที่ถูกต้องเพื่อเป็น
แบบอย่างที่ดี

สีหน้าและท่าทาง

ใช้รอยยิ้มเสริมแรงทางบวก
ใช้ท่าทางเคลื่อนไหวให้
สอดคล้องกับการอธิบาย ช่วย
ดึงดูดความสนใจและสร้าง
ความผ่อนคลาย

ความรู้เกี่ยวกับ "วัฒนธรรม"

"วัฒนธรรม" คือ วิถีชีวิตและสิ่งที่ทำให้ความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ
เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่สมาชิกใน
สังคม

ยอมรับและถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นแบบแผนที่ชัดเจน

สะท้อนถึงความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี ศาสนา และพฤติกรรม

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

1. องค์มติ & 2. องค์กร

องค์มติ (แนวคิด/ความเชื่อ): ความคิด หรือ
อุดมการณ์ที่คนในสังคมมีร่วมกัน เป็นปัจจัย

แรกในการสร้างสรรค์วัฒนธรรม

องค์กร (ผู้ปฏิบัติ/สืบทอด): บุคคลหรือกลุ่ม
คนที่ทำหน้าที่ปฏิบัติและถ่ายทอดวัฒนธรรม
นั้นให้คงอยู่สืบไป

3. องค์พิธี & 4. องค์วัตถุ

องค์พิธี (วิถีปฏิบัติ): แนวปฏิบัติที่เป็นไปตาม
ความเชื่อ ซึ่งแต่ละสังคมอาจมีแนวปฏิบัติหรือ

พิธีกรรมที่แตกต่างกัน

องค์วัตถุ (เครื่องมือ/สถานที่): สิ่งของ
เครื่องมือ หรือสถานที่ที่ใช้ประกอบกิจกรรม
ทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้

ประเภทของวัฒนธรรม

Minimalist pastel illustration Thai traditional culture concrete

วัฒนธรรมทางวัตถุ

สัมผัสและจับต้องได้ เช่น ป้ายสัญลักษณ์
อาหาร เครื่องมือ เครื่องใช้ และสิ่ง
ก่อสร้าง

วัฒนธรรมทางใจ

นามธรรม ตอบสนองความรู้สึก
เช่น การไหว้ ความเชื่อ ค่านิยม
และหลักศาสนา

งานศิลปะและดนตรี

สิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อสุนทรียภาพ
เช่น วรรณคดี งานศิลปะแขนง
ต่างๆ และภาษา

ความสำคัญของวัฒนธรรม

กำหนดทิศทางสังคม: เป็นเครื่องกำหนดความเจริญหรือความเสื่อมของหมู่คณะ

สร้างความเข้าใจ: ทำให้เข้าใจวิถีชีวิต ค่านิยม และความเชื่อของบุคคลในสังคม

สร้างความกลมเกลียว: ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและให้ความร่วมมือกัน

จัดระเบียบสังคม: เป็นกรอบแบบแผนที่ทำให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย

กลมเกลียวจิตใจ: ช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม

- ❖ **ภาษาคือวัฒนธรรม:** เกิดจากการปฏิสัมพันธ์และตกลงร่วมกันของสังคม
- ❖ **ภาษาสร้างวัฒนธรรม:** เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทำให้วิถีชีวิตพัฒนาและสืบทอดได้
- ❖ **ภาษาบันทึกวัฒนธรรม:** มนุษย์สร้างคำขึ้นมาเรียกสิ่งใหม่ๆ ในวัฒนธรรม เช่นคำว่า "คะลำ" (ข้อห้าม)
- ❖ **ภาษาถ่ายทอดวัฒนธรรม:** เป็นวิธีที่ง่ายและเป็นธรรมชาติที่สุดในการส่งต่อความรู้
- ❖ **ภาษาสะท้อนวัฒนธรรม:** ศึกษาค่านิยมผ่านภาษา เช่น คำว่า "ผี" สะท้อนความเชื่อ
- ❖ **วัฒนธรรมกำหนดภาษา:** สังคมไทยเคารพผู้อาวุโส จึงมีการใช้คำสุภาพที่แบ่งระดับชั้น

บทสรุปและถามตอบ

ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสื่อสาร บันทึก และ
ถ่ายทอด

ครูจำเป็นต้องเข้าใจทั้ง **วัจนภาษา** และ **อวัจนภาษา**
เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเสริมสร้างสัมพันธอันดีกับ
ผู้เรียน

? มีข้อสงสัยหรือคำถามเพิ่มเติมหรือไม่?

(หากต้องการแสดงผลในรูปแบบ PDF สามารถกดสั่งพิมพ์ Print -> เลือกปลายทางเป็น Save as PDF ได้เลยครับ)